

Politické rušno i v plodinách

Jaroslav Drobník

Volby, pády a vznik vlád, noví presidenti a nové premiérky - zpravodajové politických rubrik si nemohou ztěžovat, že je okurková sezóna. I do evropské politiky v moderním zemědělství zasáhlo vření. Politická kapitola vztahu Evropy k transgenním plodinám – úředně nešťastně označovaných „geneticky modifikované – GMO“ - se počala otřásat již před třemi lety. Ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova Evropské Komise tehdy posuzovalo, jak nulová tolerance v EU neschválených GM odrůd dopadne na evropskou živočišnou výrobu. Analýza ukázala drastické důsledky.

Další rány přišly z Evropského úřadu pro bezpečnost potravin--- (EFSA), který jasně doložil, že zákazy pěstování schválené GM kukuřice jsou ilegální a tedy podle platných pravidel by členské země, které je vyhlásily, měly být pohnány k soudu. Nestalo se. Posudek EFSA ignoroval i komisař Dimas v případě průmyslové odrůdy bramboru.

Organizace, která si slavnostně odsouhlasí zákonná pravidla, k tomu založí příslušné instituce a potom to vše ignoruje, nevypadá důvěryhodně. Ještě smutnější je, že se nesnaží tuto situaci analyzovat. Přitom příčiny nejsou záhadou a jejich pojmenování je nutné pro další postup.

Případ GMO v Evropě je důsledkem politiky vedené globálními bohatě financovanými nevládními (rozuměj samozvanými, nikým nevolenými a nikomu neodpovědnými) organizacemi, podporované Zelenými. Byla navíc konjunkturálně posílena i dalšími politiky z důvodů snahy o ochranu evropského zemědělského trhu před dotovaným lacinějším dovozem. Zejména na americkém kontinentu zapojili moderní zemědělské technologie a tudíž agrární vývoz z tohoto kontinentu obsahoval transgenní odrůdy - GMO. Cílem evropské politiky bylo vystrašit občany vymyšlenou nebezpečností GM plodin natolik, aby spolu se značením produktů se prakticky likvidovala poptávka po dovážených zemědělských komoditách. Evropská levice to prosazovala jako „boj proti nadnárodnímu kapitálu“ a proti „zprůmyslovění zemědělství“.

Tento cíl byl perfektně splněn. Desinformacemi, lživými zprávami a zamlčováním skutečnosti spolu se legislativními kroky, které GM plodiny postavily na roveň výbušnin, jedů a narkotik, jsou Evropané natolik vystrašeni, že veřejná nálada se stává zásadní brzdou pokroku v zemědělství. Ohrožuje postavení Evropy na světovém trhu, poškozují zemědělce a je černou dírou, kde mizí velké sumy peněz. Neschopnost reflexe se zakrývá „politicky“ tím, že desinformovanost a pověry se povýší na „socio-ekonomické faktory“. Ale veřejnosti se neřekne, že se miliony utrácejí za opatření „pro zajištění vysokého stupně ochrany zdraví lidí, zvířat a přírody“ např. v použití transgenní sóji, které se bez problémů spotřebovala během patnácti let miliarda tun a do Evropy se jí ročně doveze (opět bez problémů) kolem 30 milionů tun. Evropský zemědělec ji však ze zcela nepochopitelných důvodů nesmí pěstovat, takže zisk zůstává v Brazílii a Argentině.

Přes všechny bombastické řeči o „na vědě založené politice“ toto vše nemá nejen s vědou, ale ani s holými fakty nic společného, jak ostatně naši vědci v době předsednictví

doložili v Bílé knize. Dnes je takových hlasů mnohem víc. Zdá se, že nová komise si uvědomuje, že Evropa spadla do jámy, kterou vykopala. Jenže není snadné najít cestu ven. Nový komisař Dalli má nesnadný úkol. Politici nemohou vystoupit proti svým falešnou propagandou ovládaným voličům. Zejména také proto, že, bohužel, v kauze BSE (nemoc šílených krav) ztratili mnoho z důvěryhodnosti. Proto představitelé států, kde je vystrašenost největší, musí bez ohledu na fakta a na stanovisko EFSA (a třeba i proti vlastnímu názoru) pravidelně hlasovat proti novým transgenním (GM) odrudám, i kdyby to znamenalo vyhladovět evropský dobytek. Viz hlasování ministrů zemědělství 29. června 2010 o dovozu šesti odrůd kukuřice.

Komise 13. července jako jedno z řešení legalizovala národní zákazy GMO, a to i takové, které členský stát nepodloží faktickými důvody. Teoreticky by to umožnilo konstantním oponentům se zdržet hlasování, nebránit tak schválení nových GM odrůd, a poté vyjít vlastním voličům po vůli a vyhlásit národní zákaz. Bez toho, že by byl prohlášen za protiprávní. Ostatně Cartagenský protokol, který EU prosadila, také povoluje zakázat dovoz GMO bez faktických důvodů.

Jistě je to dobrý úmysl jak se vyhrabat z jámy, kterou evropští politici vykopali proti dovozu zemědělských produktů a teď v ní vězí. Ale nejsou od věci obavy, že může vést k narušení vnitřního trhu mezi členskými státy. Profesionální odborníci na propagandu, kteří radí nátlakovým organizacím, jistě zorganizují pouliční představení před řetězci a obchody vůbec s hesly jako „nekupujte česká kuřata – oni je tam krmí framkensteinskou kukuřicí!“ I u nás jsme měli podobná divadla např. před KFC nebo dokonce s promítáním před Setuzou ohledně výroby jedlého oleje ze sóji. Zejména v některých státech sklídí takové „přímé akce“ pro media úspěch a řetězec se (k radosti místních firem) zaváže, že z takové „nebezpečné končiny“ nic dovážet nebude. Pak by ony „socio-ekonomické faktory“ ve vnitřním evropském trhu sloužily k blokování států pěstujících byť schválené GM plodiny.

Jediným rozumným řešením je GM odrůdy po nezbytných prověrkách zařadit mezi běžné odrůdy. Ty zemědělci používají nebo nepoužívají podle místních podmínek a ekonomické výhodnosti a nikdo v tom problému nevidí. Prověrky je třeba postavit na základě vědeckých poznatků a ne podle agitace nátlakových skupin, jak se dosud děje. Je proti zdravému rozumu, že odrůdy získané ozářením, které obsahují pro konzumenty i přírodu zcela nové bílkoviny, se řadí pod hranici přijatelného rizika a zdravotně se neprověřují. Zato GM odrůdy s přirozenými geny a bílkovinami většinou běžně konzumovanými, se za miliony podrobují testům podobným zkoušení léčiv.

Jenže to by vyžadovalo odbourat léta budované iracionální obavy veřejnosti. Jedinou cestou k tomu je podpořit věcnou informovanost Evropanů. V EU však není ani náznak takové politiky. Je nepochopitelné, že seriózní politici spolu se sociology nedokáží věcně zhodnotit sílu a úlohu nátlakových organizací ve formování postojů občanů. Podíváme-li se na finance, které na zavádějící propagandu a její profesionální zabezpečení tyto globální organizace mají, je podpora věcné informovanosti veřejnosti ze strany EU proti tomu chudým příbuzným. Navíc je stále zaměřena opačným směrem. Dotuje se hlavně „monitorování negativních dopadů GMO“, „analýza rizik“ a podobně. I komisař Dalli požaduje k uklidnění veřejnosti „vyřazení markerů rezistence na antibiotika“ z transgenních odrůd, namísto aby

umožnil lidem se dovědět, že denně každý v běžné potravě sníme (včetně pana komisaře) stovky milionů těchto genů ve snadno přenosné bakteriální formě. Sice to řekla EFSA, ale ani komisaři to nevzali na vědomí, natož veřejnost. a podle tohoto ignorování skutečnosti koncipují politiku.

Mohlo by se zdát, že EU má dnes jiné problémy. Podíváme-li se však, jaký podíl nákladů představuje zemědělství v evropském rozpočtu a srovnáme-li to se ztrátami způsobenými stagnací zemědělské technologie, bude se problematika GMO jevit jinak. Můžeme ovšem také jen čekat, až Čína a po ní Indie nasytí vlastní trhy a zahájí rasantní vývoz zemědělských produktů. Zde by byla namíste předběžná opatrnost. Nebo se pak budeme už jen divit.